

KANCELARIA SENATU

BIURO LEGISLACYJNE

Warszawa, 30 lipca 2014 r.

**Opinia do ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz niektórych
innych ustaw**

(druk nr 696)

I. Cel i przedmiot ustawy

Nowelizacja przyjęta przez Sejm 25 lipca 2014 r. wprowadza 95 zmian w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, obejmując swoim zakresem wszystkie działy tej ustawy. Modyfikacje dokonane przez ustawodawcę mają głównie charakter uzupełnień lub zmian merytorycznych, a ponadto także porządkujące. Dokonano poza tym zmian w 6 innych ustawach, spośród których najbardziej rozbudowane są zmiany zawarte w ustawie o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

W ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w dziale *Przepisy ogólne* wprowadzono przepis nakładający na podmioty realizujące zadania wynikające z ustawy, obowiązek wysłuchania dziecka, jeżeli jego wiek i stopień dojrzałości na to pozwala i uwzględnienia jego zdanie, stosownie do okoliczności.

W uregulowaniach dotyczących działu *Wspieranie rodziny* – w rozdziale *Praca z rodziną* zmniejszono liczbę rodzin, z którymi asystent rodziny może prowadzić pracę w tym samym czasie: z maksymalnie 20 do nie więcej niż 15 (zmiana ta wejdzie w życie od 1 stycznia 2015 r.). W rozdziale *Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka* wprowadzono modyfikacje odnoszące się do placówek wsparcia dziennego (jak wspólna obsługa ekonomiczno-administracyjna i organizacyjna, zezwolenie na prowadzenie placówki ma wydawać, cofać, odmawiać wydania, obecnie także starosta, dodano przepis dotyczący kontroli wójta na tych placówkami).

W dziale *Pieczą zastępczą*, w części *Przepisy ogólne* rozbudowano uregulowania w zakresie obowiązku gromadzenia i przekazywania informacji oraz dokumentacji

dotyczących dziecka oraz kontroli sprawowanej przez zarząd powiatu. Odnośnie zaś do *Rodzinnej pieczy zastępczej* ustawa wprowadza liczne uszczegółowienia dotychczasowych przepisów, m. in. wymagań w stosunku do osób, którym powierza się pełnienie funkcji rodziny zastępczej (niezawodowej, zawodowej) lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka, rejestru zawierającego dane tych osób, umów zawieranych z rodziną zastępczą niezawodową o pełnienie funkcji rodziny zawodowej albo rodzinnego domu dziecka, a także z rodziną zawodową o prowadzenie rodzinnego domu dziecka, rozszerzając, ale także określając krąg osób, które mogą być zatrudnione do pomocy przy sprawowaniu opieki nad dziećmi i przy pracach gospodarskich. Koordynator rodzinnej pieczy zastępczej (od 1 stycznia 2015 r.) nie będzie mógł mieć pod opieką więcej niż 15 rodzin zastępczych lub rodzinnych domów dziecka (obecnie ustawa przewiduje nie więcej niż 30). Ponadto rezygnuje się z pomniejszania wysokości świadczenia na pokrycie kosztów utrzymania, przysługującego na każde dziecko umieszczone w rodzinie zastępczej lub rodzinnym domu dziecka, o wskazaną procentowo wysokość dochodu uzyskiwanego przez dziecko (z alimentów czy renty rodzinnej), uściślając jednocześnie zasady wypłacania tego świadczenia w związku z okresem trwania roku szkolnego, nauki w szkole ponadgimnazjalnej lub studiów pierwszego stopnia i kontynuowania nauki. Ustawa modyfikuje także przepisy określające otrzymywanie środków finansowych (dofinansowania do wypoczynku, kosztów utrzymania) przez rodzinę zastępczą i rodzinny dom dziecka, nie pogarszając ich sytuacji w stosunku do obecnych rozwiązań, jednakże dookreślając przy tym kwestie naliczania odsetek ustawowych od nienależnie pobranych świadczeń.

Rozdział *Instytucjonalna piecza zastępcza* został uzupełniony m. in. o przepisy określające przypadki możliwości umieszczenia w placówkach dzieci poniżej 10. roku życia, a także przekroczenia dozwolonej liczby umieszczonych w nich dzieci. Uznano ponadto, że bardziej adekwatnym określeniem do kompetencji wojewody w stosunku do placówek instytucjonalnej pieczy zastępczej jest *kontrola* niż zawarty dotychczas w ustawie *nadzór*, co znalazło dalsze odzwierciedlenie w innych uregulowaniach ustawy (por. dział VIII *Kontrola wojewody*, a także dodawane art. 197a–197g).

W dziale *Pomoc dla osób usamodzielnianych* wprowadzono doprecyzowania w materii związanej z indywidualnym usamodzielnianiem, opiekunem osoby usamodzielnianej oraz wydatkami na finansowanie pomocy na kontynuowanie nauki i usamodzielnianie

(w konsekwencji uregulowań tej części ustawy dodano przepis zmieniający ustawę o pomocy społecznej).

Nowelizacja wprowadza tak zmiany do działu *Postępowanie adopcyjne*, obejmujące m. in. regulacje ustawowe w zakresie karty dziecka, przysposobienia krajowego, przysposobienia międzynarodowego, kandydatów do przysposobienia dziecka, kontroli nad ośrodkami adopcyjnymi.

Zasięg zmian obejmuje uściślenia i pewne modyfikacje w dziale *Zasady finansowania wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej*.

Ustawa co do zasady wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Projekt poselski (druk sejmowy nr 2532) będący podstawą prac wpłynął do Sejmu 6 czerwca br. Do przedłożenia wnioskodawcy przedstawili 10 lipca br. autopoprawkę (druk sejmowy nr 2532-A). Projekt wraz z autopoprawką skierowano do pierwszego czytania do Komisji Polityki Społecznej i Rodziny. Komisja przyjęła sprawozdanie (druk nr 2630), uwzględniając autopoprawkę, przez co ograniczono zakres przedmiotowy ustawy (zrezygnowano m. in. z nowelizowania Kodeksu postępowania cywilnego), rozbudowując niektóre przepisy jak np. dotyczący wykonywania kontroli nad podmiotami organizującymi pracę z rodziną i placówkami wsparcia dziennego.

Drugie czytanie projektu odbyło się podczas 72. posiedzenia Sejmu. Zgłoszono 12 poprawek o charakterze uzupełniającym treść uregulowań zawartych w sprawozdaniu (np. możliwość przyjęcia kolejnego dziecka do określonej placówki, we wskazanej w ustawie sytuacji, czy też prawa wstępu (w razie zagrożenia zdrowia lub życia dziecka) w ciągu doby, w tym w porze nocnej, do pomieszczeń kontrolowanej jednostki, dla zarządu powiatu albo województwa w ramach postępowania kontrolnego czy też odnośnie do decyzji ustalających opłatę za pobyt dziecka w pieczy zastępczej wydanej przed wejściem w życie nowelizacji). Komisja rekomendowała Sejmowi przyjęcie wszystkich poprawek.

Na 72. posiedzeniu, 25 lipca br., Sejm przyjął ustawę wraz ze wszystkimi poprawkami. Za oddano 296 głosów, nikt nie był przeciwny, wstrzymało się 145 osób.

III. Uwagi szczegółowe

1) w art. 1 w pkt 30, w art. 75 w dodawanym ust. 3a właściwsze byłoby powołanie ust. 1 niż ust. 2, który określa jedynie elementy umowy o umieszczeniu dziecka

w rodzinie pomocowej, zaś ust. 1 przesądza o obligatoryjności zawierania tej umowy i dlatego taką podstawę należałoby wskazać.

Propozycja poprawki:

– „w art. 1 w pkt 30, w ust. 3a wyrazy „ust. 2” zastępuje się wyrazami „ust.1”;

2) w art. 1 w pkt 41 w lit. b należałoby dookreślić, że umieszczenie w placówce opiekuńczo-wychowawczej było *uprzednie* w stosunku do umieszczenia w placówkach wskazanych w ust. 3a w pkt 1–11, ponieważ nie można być *umieszczonym* jednocześnie w placówkach wymienionych na początku w ust. 3a i *zostać umieszczonym* w domu pomocy społecznej, etc. Ponadto w części wspólnej ust. 3a zaimek *tej* jest mylący, powstaje pytanie o dyrektora której placówki chodzi, ponieważ generalnie określeniem *placówka* można objąć wszystkie podmioty wymienione w całym w ust. 3a,

Propozycja poprawki:

– „w art. 1 w pkt 41 w lit. b, w ust. 3a:

1) we wprowadzeniu do wyliczenia po wyrazach „art. 37 ust. 2,” dodaje się wyrazy „a następnie”;

2) w części wspólnej skreśla się wyraz „tej”;

3) w art. 1 w pkt 51, w art. 130 ust. 2 oraz w pkt 53 w lit. b, w ust. 2 użyto określenia potocznego: *zapraszani* [do udziału w posiedzeniu], prawidłowe z punktu widzenia techniki legislacyjnej i oddające cel uregulowania jest sformułowanie zawarte propozycji poprawki:

Propozycja poprawek:

– w art. 1:

1) w pkt 51, w ust. 2 wyrazy „Do udziału w posiedzeniu w sprawie sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej mogą być zapraszani” zastępuje się wyrazami „W posiedzeniu w sprawie oceny sytuacji dziecka umieszczonego w rodzinnej pieczy zastępczej mogą brać udział”;

2) w pkt 53 w lit. b, w ust. wyrazy „Do udziału w posiedzeniu zespołu mogą być zapraszani” zastępuje się wyrazami „W posiedzeniu zespołu mogą brać udział”;

4) w art. 1 pkt 92, dotyczącym art. 230 ust. 2, należy zauważyć analogiczną sytuację jak opisana w uwadze nr 2.

5) art. 1 w pkt 89, w art. 226 ust. 5 dokonana zmiana budzi wątpliwość, nowelizacja przepisu art. 226 ust. 5 nie jest możliwa, ponieważ prawa osób, których on dotyczy zostały zachowane, a przepis jako taki zrealizował się już w systemie prawnym. W jego obecnej redakcji „wejście w życie niniejszej ustawy” oznacza ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2012 r., proponowana zmiana miałaby sięgać tak daleko wstecz? Jeżeli zmiana miałaby obejmować zakres objęty treścią art. 226 ust. 5, z zastosowaniem zmienionych art. 193 i art. 194, trzeba byłoby wprowadzić odrębny artykuł w przepisach przejściowych ustawy nowelizującej.

Bożena Langner

Główny legislator